

Agder Høyres fylkestingsvalgprogram 2019-2023

INNHALDSFORTEGNELSE

Muligheter for hele Agder	3
Bærekraftig velferdssamfunn	4
KOMPETANSE OG DELTAKELSE I ARBEIDSLIVET	4
FOLKEHELSE	5
HELSE	6
KULTUR	6
FRIVILLIGHET	7
INKLUDERING – AGDER FOR ALLE	8
Utdanning og oppvekst	8
KUNNSKAP I SKOLEN	8
HELHETLIG OPPFØLGING	9
KVALITET I VIDEREGÅENDE SKOLE	9
YRKESOPPLÆRING	10
ET INKLUDERENDE OG GODT LÆRINGSMILJØ	10
KOMPETANSE FOR VOKSNE	11
Samferdsel og infrastruktur	11
KOMMUNIKASJON	12
VEITRANSPORT	12
JERNBANE	13
LUFTFART	13
SJØTRANSPORT	13
KOLLEKTIVTRAFIKK	14
SYKKEL OG GANGE	14
TRAFIKKSIKKERHET	15
TELEKOM	15
BEREDSKAP	15
Innovasjon, gründerskap og næring	15
INNOVASJON OG GRÜNDERSKAP	16
NÆRING OG AREALPLANLEGGING	16
LANDBRUK	17
FISKERI OG HAVBRUK	18
Klima og miljø	18
BLÅ OPTIMISME FOR ET GRØNNERE AGDER	18
KLIMA	19
MILJØVERN	19

Muligheter for hele Agder

Agder Høyre vil føre en konservativ fremtidsrettet politikk, bygget på det kristne kulturgrunnlag, rettsstaten og folkestyret, for å fremme personlig frihet og sosialt ansvar, medbestemmelse og eiendomsrett. Vi vil støtte forpliktende nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

Agder Høyre vil jobbe for at innbyggerne får forutsigbare rammer, trygge oppvekstvilkår, et tilfredsstillende og godt utbygd helsetilbud og mulighet til å leve frie og selvstendige liv.

Ett Agder vil bli et styrket Agder. Agder Høyre har vært en pådriver for å samle landsdelen til en region, og legger frem et program som gjenspeiler hvordan dette vil gi helt nye muligheter for videre utvikling. Vi ønsker å ta med oss det beste fra de to gamle fylkeskommunene, når vi bygger et felles Agder.

For at vi skal lykkes med å bygge en ny og samlet landsdel, må vi ta i bruk hele regionens ressurser, fra Rogalands grense i vest til Telemarks grense i øst, fra kysten og til fjellbygdene. Vi må løfte frem og videreutvikle kvalitetene som finnes i bygdene på Indre Agder.

Agder Høyre vil gjøre Agder til Norges beste gründerregion. Høyre ønsker at regionen skal styrke sin posisjon innenfor utvikling av næringer med ren energi. Vi skal bygge et lavutslippssamfunn, der vi særlig legger til rette for nye gründervirksomheter innenfor miljøvennlig virksomhet og maritim sektor. Et attraktivt samfunn har et velfungerende næringsliv. Vi ønsker å satse på jobbskaping i hele landsdelen, fordi veien til gode levekår, går gjennom flere arbeidsplasser.

Det skal være attraktivt å leve og bo på Agder. Agder Høyre vil legge til rette for god stedsutvikling i hele regionen, med et rikt kunst- og kulturliv, et aktivt idretts- og organisasjonsliv, frivillighet og gode sosiale møteplasser

Agder Høyre vil fortsette å satse på skolen. Våre elever og studenter skal lære og mestre mer. Flere skal gjennomføre videregående skole. Skolen skal være en arena som stimulerer til faglig innsats, nysgjerrighet og kreativitet og som setter elever og studenter i stand til å delta i arbeids- og samfunnsliv.

Agder Høyre ønsker et likestilt samfunn der alle deltar. Vi må inkludere flere mennesker i arbeidslivet. Vi ønsker at flere kvinner skal delta i samfunnslivet, politikk og arbeidsliv. Alle som har arbeidsevne bør få mulighet til yrkesaktivitet, og vi må legge til rette for at alle får bruke sine ressurser på en god måte.

Vi ønsker et samfunn basert på likestilling og inkludering av alle som har utfordringer i sin hverdag.

Bærekraftig velferdssamfunn

Agder Høyre vil legge til rette for en god livskvalitet for alle.

Vi tror på det nye Agder-fylket, fordi vi tror på alle som bor her. På enkeltmennesker, familier, lokalsamfunn, næringsliv og frivillige organisasjoner. Regionen vår har store muligheter som vi kan utnytte sammen.

Vi tror at innsatsvilje og skaperkraft styrker fellesskapet og bidrar til at flere blir inkludert i utdanning, arbeidsliv og sosiale aktiviteter.

Agder Høyre vil:

- gi alle barn og unge mulighet til en god oppvekst, en god utdanning og en jobb å gå til for å sikre velferden og at ingen faller utenfor.
- legge til rette for at mennesker som har falt utenfor vil få en ny sjanse til å kvalifisere seg for å komme inn i arbeidslivet.
- bidra til at alle får mulighet til å delta og bli inkludert i samfunnet, uavhengig av bakgrunn og behov for hjelp og tilrettelegging.
- bidra til at innbyggerne blir mer fysisk aktive og til at alle får muligheten for gode kulturopplevelser i sitt nærmiljø.
- at fylkeskommunen skal være en pådriver for en helhetlig satsing på levekår i alle kommunene i fylket. Dette innebærer å ha oversikt over alle tiltak som implementeres og evaluering av disse. Slike tiltak må gjennomføres systematisk i tett samarbeid med kommunene og i samsvar med regionplanen og andre planer og satsinger.

Alle innbyggere bor i kommuner som har ansvar for tilbud til dem og for å oppfylle deres individuelle rettigheter. Vi vil at fylkeskommunen som regional utviklingsaktør skal samarbeide med kommunene, næringslivet og frivilligheten om bedre oppgaveløsninger for å skape bedre levekår i hele fylket.

KOMPETANSE OG DELTAKELSE I ARBEIDSLIVET

Flere mennesker i arbeid vil øke inkluderingen og bidra til bedre levekår. For å få flere i arbeid kreves økt kompetanse tilpasset arbeidslivets behov.

Agder Høyre vil legge til rette for økt kompetanse gjennom:

- tiltak rettet mot unge: grunnleggende og tilpassede skoletilbud og læreplasser
- tiltak rettet mot voksne: kvalifisering gjennom realkompetansevurdering og opplæring må tilbys flere uavhengig av individuelle rettigheter. Voksne som er motiverte for å komme i aktivitet skal alltid stimuleres.
- tiltak mot frafall i skole, læretid og voksenopplæring:
 - Tettere oppfølging av den enkelte.
 - Arbeide for bedre psykisk helse, opplæring og forebygging av negative faktorer.
 - Forebygging av mobbing, jobbe med holdninger og relasjonelle tiltak.
 - Kompetanse i skole og lærebedrifter/opplæringskontor, etter- og videreutdanning av ansatte.
 - Kompetanse og kapasitet hos rådgivere i skolen, styrke etter- og videreutdanning.
 - Skolehelsetjenestetilbudet må utvides.
 - Bedre samsvar mellom omfang av skoleplasser og læreplasser.
- tiltak for å motvirke kjønnsdelt arbeidsliv og deltidskultur:
 - Synliggjøre flere gode positive forbilder, og endre holdninger.

FOLKEHELSE

Folkehelse handler om å fremme livskvalitet og trivsel, som gir den enkelte tilhørighet og opplevelse av mestring, og som reduserer risikoen for sykdom, funksjonsnedsettelse, psykiske og sosiale problemer. Folkehelsen spiller samfunnsutviklingen, oppvekst og levekår. Satsing på folkehelse er satsing på fremtiden.

Agder Høyre vil arbeide for å fremme god psykisk helse og forebygge ensomhet. Å satse på folkehelse er å sikre at innbyggerne i vår region har det så bra som mulig.

Det er spesielt viktig å rette innsatsen mot unge og eldre, og at vi tenker folkehelse i alt vi gjør, folkehelse er et ansvar for alle. Agder skal være et godt sted å vokse opp, virke og bli gammel. God stedsutvikling bidrar til trivsel og god livskvalitet, og gjør det enklere og mer fristende å ta helsevennlige valg i hverdagen. Viktige påvirkningsfaktorer for folkehelse er tidlig innsats og utdanning, arbeidsmiljø, levekår, boforhold og kvaliteten på tjenester som tilbys. Det å drive et godt oversiktsarbeid er en forutsetning for gjennomføring av et godt folkehelsearbeid.

Agder Høyre vil tilrettelegge for at innbyggerne kan ha en aktiv fritid, og gjøre det attraktivt og tilgjengelig å ta helsevennlige valg.

Agder Høyre vil:

- styrke lavterskeltilbud, også de som er rettet spesielt mot utsatte innbyggergrupper
- tilrettelegge for at alle har et tilbud om å være aktiv i fritiden ved å:
 - satse på gode helsefremmende lokalsamfunn gjennom nærmiljøutvikling og friskliv/friluftslivtilbud til barn og unge.
 - bygge flere gang- og sykkelveier
 - sikre gode rammevilkår for både den organiserte og uorganiserte idretten. Idrett er Norges største folkebevegelse, og bidrar til god folkehelse, deltakelse og inkludering.
 - være en pådriver for å etablere gode og tilgjengelige turløypetraseer slik at vi kan gi flere tilgang til gode turveier og aktiviteter.
- drive godt helsefremmende og forebyggende folkehelsearbeid på Agder, innen livsstilsrelaterte sykdommer, rus og psykisk helse.
- gjøre det lettere for innbyggerne å foreta sunne valg i hverdagen
- øke kunnskapsnivået i skolen om psykisk helse ved å:
 - bedre tilrettelegging for elever med psykiske/fysiske helseutfordringer
 - bedre tilgang til helsesykepleier, psykolog og andre relevante yrkesgrupper i skolen
 - økte ressurser til «Skole-los ordningen»
 - bedre seksualundervisningen
 - tilby fjernundervisning ved sykdom ved å ta i bruk blant annet velferdsteknologi som AV1.
 - styrke rådgiverrollen ved å heve kravene til kompetanse
- prioritere tilbud som hindrer ensomhet, isolasjon og utenforskap, ved blant annet å utvikle gode sosiale møteplasser
- løfte Verdensdagen for psykisk helse
- fremme heltidskultur i arbeidslivet
- stimulere til at også innvandrere deltar og er inkludert i barnehage, skole, arbeidsliv, fritid og politikk.
- implementere satsingen på «Bedre Tverrfaglig Innsats» slik at fylkeskommunale tjenester samarbeider med kommunale.
- støtte utviklingen av Helsebyen Eg som en klynge for helsenæringen i regionen

HELSE

Å få hjelp når man trenger det, er viktig for både trygghet og livskvalitet. Agder Høyre er opptatt av at innbyggerne på Agder får gode helhetlige pasientforløp og god kvalitet i helsetjenestene.

Agder Høyre skal være en pådriver for de mest sårbare pasientgruppene, og for et aldersvennlig samfunn. Agder Høyre ønsker at alle i størst mulig grad skal kunne klare seg selv.

Agder Høyre vil:

- være en forkjemper for tre sykehus på Agder.
- at sykehusene i Kristiansand og Arendal skal videreutvikles som store akuttstusykehus, og sykehuset i Flekkefjord skal ha akuttfunksjoner.
- arbeide for at Sørlandet sykehus HF blir et Universitetssykehus
- bidra til at Norges første barnehospice legges til Agder
- utvikle tannhelsetjenesten i regionen.
- arbeide for å få flere LIS1-plasser i Agder for å demre opp på fastlegemangelen.

KULTUR

Agder Høyre er opptatt av å ta vare på den norske kulturarven, videreutvikle vårt verdigrunnlag og forankre vår felles lokale historie både i innlandet og langs kysten.

Vi må sikre kunstens og kulturens viktige rolle i samfunnet som demokratibygger. Kultur beriker menneskers liv og gir økt livskvalitet. Kultur forankrer oss i vår felles historie og utfordrer oss og åpner opp for det ukjente.

Agder Høyre ønsker et kulturliv preget av kvalitet og nyskaping. Målet må være et økt mangfold av aktører og en god talentutvikling.

Vi må bygge sterke rammeverk rundt kulturinstitusjonene som demokratiske fellesarenaer, og sikre sterke selvstendige institusjoner. Agder Høyre ønsker større privat engasjement og frivillig innsats i kulturlivet, samtidig som flere skal få mulighet til å leve av sitt kunstneriske virke. Et levedyktig kulturliv trenger flere finansieringskilder.

Deltakelse og opplevelse er viktige faktorer for et godt liv. Et mangfoldig kulturliv er en viktig forutsetning for trivsel og positiv utvikling både for enkeltmennesker, lokalsamfunnet og for næringslivet. Agder Høyre vil jobbe målbevisst for et godt kulturtilbud, og en satsing på kultur og opplevelsesbaserte næringer vil gi en enda mer attraktiv landsdel. Når kulturliv, næringsliv og det offentlige møtes i en felles satsing, skapes det store verdier både menneskelig og økonomisk.

Agder har sterke og velfungerende kompetansesentre innen musikk, scenekunst, litteratur, film og billedkunst. Regionen har også et ledende forsknings- og kompetansemiljø innenfor utvikling av opplevelsesbasert reiseliv. Kultur skal også utfordre oss, ta oss med inn i noe nytt og spennende.

Fylkeskommunen må styrke sin posisjon i videreutviklingen av næringsklynger og etablering av kulturinstitusjoner i hele fylket. Vi vil utvikle landets beste videregående skoler og styrke kvaliteten på universitetstilbudet. Videreutviklingen av Agders attraktivitet innebærer en ytterligere styrking av det kreative kulturelle arbeidet. Det gir oss et godt utgangspunkt for å utvikle vårt kulturmiljø, og vårt potensial ligger i en videreutvikling av samhandlingen mellom institusjonene.

Agder Høyre vil:

- ta vare på vår norske kulturarv, videreutvikle vårt norske verdi- og kulturgrunnlag, forankre vår felles historie samt Agders lokale historie, langs kysten og i innlandet.
 - Styrke kystkulturtradisjonene
 - Bidra til utvikling og tilrettelegging i Raet Nasjonalpark, bygging av informasjons- og velkomstsenter

- Bidra til å ivareta uthavnene på Agder og at de kommer på UNESCOs verdensarvliste
- Bidra til å utvikle og vedlikeholde kulturbygg
- Sikre kulturminner i hele fylket
- Gi nasjonale minoriteter mulighet til å bevare sin kultur og sine tradisjoner
- Styrke den immaterielle kulturen i Setesdal med mål om å komme på UNESCOs verdensarvliste.
- Videreutvikle kompetansesentre og cluster
- Sikre god kvalitet og utbredelse av Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken i fylket
- videreutvikle folkebibliotekenes rolle som kunnskapsformidler, kulturformidler og møteplass.
- fylle våre kulturinstitusjoner med innhold, hele Agder trenger kulturelle kraftsentre.
- støtte opp under de regionale kompetansesentra innenfor musikk, scenekunst, litteratur, film og billedkunst
- stimulere til samspill mellom reiseliv, kultur og næringsutvikling på hele Agder. Vektlegge kulturens næringspotensial.
- at flere barn og unge skal få tilgang til kulturelle opplevelser gjennom:
 - lavterskeltilbud, eks. kulturkort og tilgjengelighet
 - å gi de praktiske håndverksferdighetene større plass i grunnskolen
 - å bruke nærmiljøet i større grad på opplæringsarenaen. Korteist mat, korteist kunst, korteist kultur.
- styrke og støtte idretten, gjennom nye og moderne anlegg i regionen.
- styrke både uorganiserte og organiserte aktiviteter
- samarbeide med UiA om utvikling av kulturen på Agder
- arbeide videre med å utvikle gode løsninger for talentutvikling innen scenekunst og visuell kunst.
- at de fylkeskommunale museene skal videreutvikles med fokus på formidling, fornyelse og tilgjengelighet

FRIVILLIGHET

Gjennom frivilligheten oppnår vi sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering. Kultur, idrett og frivillig deltakelse beriker menneskers liv.

Samarbeid mellom det offentlige, private og frivillige er nøkkelen til å løse mange samfunnsøkonomiske problemer. Agder Høyre vil legge til rette for slike samarbeid.

Agder Høyre vil:

- legge til rette for størst mulig frivillig engasjement
- arbeide for økt mangfold i idrett og kulturlivet.
- bygge videre på mangfoldet av frivillige organisasjoner.
- legge til rette for at idretten og frivillige organisasjoner kan bidra til å inkludere grupper som ellers faller utenfor.
- styrke rammevilkårene, gi forutsigbarhet og bedre tilrettelegging for økt frivillighet
- ta i bruk flere virkemidler for å øke samarbeidet innen frivilligheten
- arbeide for at bruk av fylkeskommunens eiendommer skal være gratis for barn og unge under 18 år.
- sikre at størst mulig del av idrettsfinansieringen går til idretten og ikke administrasjon.
- gjøre fylkeskommunale lokaler tilgjengelige for frivilligheten når fylkeskommunen ikke bruker dem.
- sørge for et minimum av skjemaer og byråkrati forbundet med frivillig arbeid.

INKLUDERING – AGDER FOR ALLE

Agder Høyre ser på inkludering som et samfunnsoppdrag. Barrierer som hindrer inkludering, må bygges ned. Enkeltmennesker, lokalsamfunn og arbeidsgivere må bidra til at ingen står utenfor.

Agder Høyre ønsker en inkluderingsdugnad. Vi trenger at alle gode ressurser arbeider sammen for en styrket nærings- og velferdsutvikling uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsevne, alder, religion/livssyn, seksuell orientering/kjønnsuttrykk/ kjønnsidentitet eller sosial bakgrunn. Inkludering og likestilling vil også gi flere mulighet til egne inntekt, deltakelse i sosiale sammenhenger og god helse.

Agder Høyre vil arbeide målrettet for at ingen skal utsettes for mobbing, vold eller trakassering på grunn av individuelle egenskaper eller bakgrunn.

Den regionale planen for likestilling, inkludering og mangfold må videreutvikles og følges opp med konkrete tiltak, bl.a. i samarbeid med kommunene.

Agder Høyre vil:

- bidra til holdningsendring, informasjon om og kjennskap til hverandres særegenheter
- støtte holdningskampanjer/-prosjekter
- sørge for tilgjengelige, livssynsnøytrale møteplasser
- iverksette tiltak mot ensomhet
- støtte kulturarenaer ved skolene, hvor inkludering er tema
- støtte opp under multikulturelle kaféer
- følge opp Høyres Inkluderingsdugnad for å få flere i arbeid:
 - jobbe for at det offentlige ansetter minst 5 % som har «hull» i CV-en
 - likestilt arbeidsliv for mennesker med funksjonshemninger
 - mennesker med rus og psykiske lidelser
 - et styrket opplæringstilbud
- en kompetanseoppdatering på teknologiske endringer, IKT
 - Deltakelse i frivillighet, idrett og kultur
- styrke Transporttjenesten (TT-ordningen) for funksjonshemmede slik at denne gruppen kan leve et aktivt sosialt liv

Utdanning og oppvekst

KUNNSKAP I SKOLEN

Kunnskap er vårt viktigste verktøy i kampen for et samfunn med muligheter for alle. Derfor er Høyre opptatt av at alle unge skal møte gode lærere som hjelper dem å nå sitt fulle potensial. Agder Høyre vil satse enda mer på å løfte lærere og ledere i de videregående skolene, og hjelpe flere elever på veien mot fagkompetanse eller studiekompetanse. Uansett hvem foreldrene dine er, uansett religion, kjønn, legning eller etnisk opprinnelse, så skal du få mulighet til å leve ut ditt talent, dine drømmer og dine ambisjoner.

Gjennom økt fokus på psykisk helse skal vi sørge for at hver enkelt elev blir sett og får den hjelpen de trenger. Fordi bedre psykisk helse er avgjørende for å kunne skape bedre liv og flere som fullfører den videregående skolen.

Læring avhenger av motivasjon og trivsel. Agder Høyre har gått i spissen for en tydelig satsing på forebyggende arbeid og et godt læringsmiljø. Denne satsingen skal fortsette. Våre skoler og læreplasser skal ha nulltoleranse mot mobbing, og elevene våre skal ha noen å snakke med når de trenger det.

HELHETLIG OPPFØLGING

Høyre ønsker en skole som prioriterer elevenes lese-, skrive- og regneferdigheter gjennom hele skoleløpet. Tidlig oppfølging, støtte til datautstyr, tett samarbeid med habilitering av barn og unge (HABU) på sykehusene, PP-tjenesten og dyktige lærere er viktige virkemidler.

Agder Høyre vil:

- ha mer fleksibel bruk av offentlige virkemidler
- at fylkeskommunen skal ta et regionalt ansvar og bidra med kompetanse og støtte til gode prosjekter i kommunene
- ha bedre samarbeidet mellom barnehage, grunnskole og videregående skole om elevene og overgangen mellom trinnene
- satse på opplæring av rådgivere på grunnskolen og videregående skole
- sikre tilgang på helsesykepleier for alle elevene, gjennom flere helsesykepleier og forsøk med e-helsesykepleiere.
- at alle kommuner/regioner skal ha gode tilbud for oppfølging av elever som står i fare for å slutte i opplæringen
- utvide og videreutvikle ordningen med skoleloser
- tilby eksamensforberedene kurs i matematikk
- at de videregående skolene skal samarbeide med de kommunene de får elever fra, og sikre et tverretattlig samarbeid for elevene
- styrke samarbeidet mellom skole og hjem
- sikre gode psykososiale læringsmiljøer for alle elever
- arbeide for at alle kommunene på Agder skal ha 5-dagers grunnskole
- samarbeide med, og støtte kommuner som ønsker innføre et ekstra skoleår før videregående.

KVALITET I VIDEREGÅENDE SKOLE

Agder har gode videregående skoler hvor elevene trives og lærer. Vi ser at det å sette tydelige mål for gjennomføring har gjort at stadig flere av ungdommene på Agder fullfører skolegangen. Høyre mener at vi skal sette like tydelige mål for læringsutbyttet. Alle elevene skal lære mer! I våre videregående skoler skal elevene rustes til fremtidig yrkesliv. Det krever gode lærere og skoleledere, og at vi jobber med læringsmiljø, motivasjon og læringsutbytte.

Agder Høyre vil:

- innføre fritt skolevalg
- være landsledende når det gjelder antall elever som fullfører og består videregående opplæring.
- satse på lærerspesialister
- innføre tydelige mål for læringsutbytte ved skolene våre i samarbeid med skoleledere og tillitsvalgte
- fortsette satsingen på etter- og videreutdanning av lærere, skoleledere og rådgivere
- at elever som ønsker ekstra utfordringer skal få muligheten ved å ta fag på høyere nivå – uansett hvilken kommune de bor i
- etablere en talentsatsing i samarbeid med UiA, Vitensenteret og næringslivet.
- at videreutvikle satsinger som forskerlinjer og språklinjer
- flere videregående skoler skal benytte ordningen med lektor 2 slik at elevene møter oppdatert kunnskap fra næringslivet
- stille krav til lederutdanning hos skoleledere
- etablere arenaer for tettere kontakt mellom rådgivere og næringsliv
- prøve ut bruk av eksterne samarbeidspartnere i rådgivningstjenesten
- beholde dagens skolestruktur i denne valgperioden
- satse på karriereveiledning allerede fra VG1

- være positive til at de største kommunene skal få overta driften av videregående skoler.
- utvide ordningen med sommerskole, og styrke markedsføringen av tilbudet
- styrke satsingen på internasjonalisering i videregående opplæring og fagopplæring
- at fylkeskommunen skal bidra til gode rammevilkår for både de offentlige videregående skoler og friskolene
- støtte opp om eksisterende og nye folkehøgskoler i landsdelen
- jobbe for å innføre valgfritt sidemål
- gi elever mulighet til å oppnå studiekompetanse på to år ved utvalgte videregående skoler
- utrede mulighetene for å få psykisk helse inn i skolen som en større del av allerede eksisterende læreplaner. Det for å vise at vi setter like stort fokus på elevenes psykiske helse som elevenes fysiske helse
- stille krav til de videregående skolene om at det, såfremt det er mulig, alltid settes inn faglært vikar ved læreres fravær.

YRKESOPPLÆRING

Norge trenger god tilgang på dyktige fagfolk i årene fremover. Skal vi løse viktige samfunnsoppgaver og sikre verdiskapingen i fremtiden, må flere velge og fullføre en yrkesfaglig utdanning.

Veien til gode fagarbeidere går gjennom gode yrkesfagtilbud som forbereder elevene og lærlingene for arbeidslivet. Opplæringen må derfor henge bedre sammen med det yrket elevene utdanner seg til. Vi vil yrkesrette undervisningen i fellesfagene, slik at elevene får en mer relevant utdanning. I tillegg må vi intensivere arbeidet med å skaffe tilstrekkelig antall læreplasser.

Agder Høyre vil:

- gjøre teorien på yrkesfag mer praktisk rettet
- la flere elever få gjennomføre alternative løp i yrkesfaglig utdanning, for eksempel gjennom flere alternative opplæringsarenaer, forsøk med søkbare tilbud om å ta vg1 over 2 år og mulighet for å kombinere skolegang og arbeidspraksis.
- innrette lærlingtilskuddet så det passer også for dem som trenger utvidet læretid.
- sikre bedre oppfølging av lærlinger og lærebedrifter når det gjelder mobbing og godt læringsmiljø og tilby veiledning til instruktører og opplæringskontor.
- søke om en forsøksordning hvor elever som tar påbygg og har under 3 i snitt, får tilbud om å ta studiet over 2 år.
- at alle kommuner skal ha som mål å ha minst 3 lærlinger pr 1000 innbyggere. Fylkeskommunen skal ha lærlinger i alle fylkeskommunale enheter.
- legge til rette for at elever kan ta hele utdanningsløpet i bedrift.
- at statlige virksomheter bidrar med sin andel læreplasser.
- at skolene skal ha et tydelig ansvar for å inngå forpliktende avtaler med næringslivet om praksisplasser og læreplasser.
- sørge for at utdanningstilbudet må dimensjoneres i samsvar med næringslivets behov
- øke og differensiere lærlingtilskuddet.
- starte forsøk i utvalgte bransjer med et lærlingfond etter modell fra Danmark, for å få flere læreplasser.
- styrke Ungt Entreprenørskap som en viktig arena for samarbeid med arbeidslivet

ET INKLUDERENDE OG GODT LÆRINGSMILJØ

Det psykososiale miljø er viktig for læring og gjennomføring. Vi vil ha mobbefrie skoler på hele Agder, og det forebyggende arbeidet må styrkes med bedre helsesøstertilbud og flere yrkesgrupper inn i skolen. Et trygt og godt læringsmiljø er avgjørende for elevenes motivasjon, trivsel og læring.

Agder Høyre vil:

- ha en aktiv holdning mot diskriminering og ha nulltoleranse for mobbing og trakassering.

- videreutvikle ordningen med uavhengig mobbeombud.
- at fylkeskommunen skal bidra til å spre kompetanse om forebyggende arbeid og håndtering av vanskelige saker.
- sikre at det er lett å varsle om mobbing og trakassering ved alle de videregående skolene, og at skolene har gode rutiner for oppfølging av varslingssaker.
- ha flere yrkesgrupper inn i skolen – alle elever skal ha noen å snakke med når de trenger det
- etablere og videreutvikle psykososiale team bestående av fagpersoner med ulik kompetanse.
- evaluere de ulike tiltak vi har for å motvirke ensomhet blant elevene våre
- at alle skolene skal ha attraktive fysiske utemiljø med muligheter for fysisk aktivitet.
- evaluere og se på ordningen med mottaksklasser.
- at det skal bli enklere å bytte klasse/skole for elever som ønsker det.
- jobbe for å forhindre digital mobbing.

KOMPETANSE FOR VOKSNE

For å sikre et bærekraftig velferdssamfunn må flere i jobb. Det innebærer at det lønner seg å kvalifiseres til arbeid og at det lønner seg å jobbe. Derfor satser Høyre på kompetanse og aktivitet. Vi vil at alle skal lære gjennom hele livet. Manglende kompetanse er ofte den viktigste barrieren for inkludering.

For alle som ikke har fullført videregående utdanning eller for innvandrere som kommer til Norge med lave kvalifikasjoner, kan terskelen for å komme inn i arbeidsmarkedet være høy. Fylkeskommunen må samarbeide med kommunene om kompetanseheving i grupper av befolkningen med lavt utdanningsnivå.

Agder Høyre vil:

- styrke fagskolens profil som høyere yrkesfaglig utdanning.
- utvikle fagskolen til et kurs- og kompetansesenter for landsdelens bedrifter
- oppfordre kommunene til å samarbeide aktivt med fagskolene om videreutdanning av sine ansatte
- aktivt påvirke regjeringen til å tildele ytterligere nye studieplasser til fagskolene på Sørlandet
- arbeide for at den sammenslåtte fagskolen skal samarbeide med UiA og næringslivet, og tar en ledende posisjon innen sitt fagfelt.
- ansette e-læringskoordinator som kan bidra til å utvikle nettbaserte studier og veilede fagskolene og de videregående skolene i nye undervisningsmetoder.
- sammen med kommunene utvikle yrkesrettede kvalifiseringsmoduler med sikte på formalisert kompetanse, der det er tilrettelagt også for deltakere uten grunnskole, og der norskopplæringen er integrert.
- at tilbud til minoritetsspråklig ungdom og voksne skal ses i sammenheng og at det samarbeides med kommunene. Det lages en strategi med mål og tiltak for å heve utdanningsnivået og levekårene for minoritetsspråklige familier.
- gi asylsøkere under 25 år rett til videregående opplæring
- styrke voksenopplæringen i samarbeid med kommuner og næringsliv, for å sikre at voksne som ikke har fullført utdanning raskest mulig kan komme i arbeid eller i gang med videre studier.
- at Agder fylkeskommune skal ha en plan for kompetanseutvikling for sine ansatte.
- utnytte ledig kapasitet i skoler og høyere utdanningsinstitusjoner i sommerhalvåret, til henholdsvis intensive etter- og videreutdanningsprogrammer, intensiv norskopplæring og intensivt introduksjonskurs
- aktivt påvirke regjeringen til å tildele desentraliserte studieplasser på universitetsnivå.

Samferdsel og infrastruktur

KOMMUNIKASJON

Gode og trygge veier er avgjørende for at folk skal komme seg raskt og effektivt til og fra jobb og fritidsaktiviteter, og bidrar til å bygge attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner i hele fylket. Bedre veier, tryggere biler og bedre holdninger reduserer antall trafikkulykker betydelig.

Agder Høyre ønsker å fortsette arbeidet med en offensiv samferdselspolitikk tilpasset fremtidens krav til klima, sikkerhet, kvalitet, tilgjengelighet og innovative løsninger. Næringslivet er avhengig av gode og effektive kommunikasjoner for varer og tjenester.

God kommunikasjon og digital infrastruktur er avgjørende for å sikre bosetting over hele fylket og er viktig for et konkurransedyktig næringsliv. Agder Høyre mener det er behov for økte bevilgninger til investeringer og vedlikehold, helhetlige og mer effektive løsninger for planlegging, bygging og finansiering av veiutbyggingsprosjekter. Investeringer i kommunikasjon er investeringer for fremtiden.

Bedre kollektivløsninger gjør det mer attraktivt for flere å velge bort bilen. Agder Høyre vil ha en miljøvennlig kollektivtrafikk som et best mulig alternativ til privatbilen. Stadig flere av fylkets innbyggere velger kollektivtransport, noe som viser at satsingen virker og må forsterkes. Vi ønsker å prioritere gang- og sykkelveier for å gi tryggere skoleveier for våre barn og andre myke trafikanter.

Vi vil arbeide for at en større del av transport av gods skal skje på bane og båt. Skal vi oppfylle klimamålsettingene, må vi ha en raskere omstilling av transportsektoren i mer miljøvennlig retning. Det er viktig at offentlig sektor tar sin del av ansvaret for dette. Vi vil derfor at nye busser og andre offentlige kjøretøy skal være miljøvennlige og om mulig CO2 nøytrale. Gode transportmuligheter bidrar til livskraftige lokalsamfunn og frihet for den enkelte. En mer effektiv fremkommelighet bidrar også til et bedre miljø.

Bedre veier, bedre kollektivtilbud, en mer moderne flyplass og effektive havner reduserer avstandsulempene. Dette bidrar i tillegg til bedre trygghet, økt effektivitet og forbedring av rebygging av ulykker.

VEITRANSPORT

Agder Høyre vil:

- arbeide for at E39 / E18 får en fremtidsrettet 4-felt standard gjennom hele fylket.
- at infrastruktur skal planlegges og bygges ut helhetlig og sammenhengende.
- satse sterkt på og ta vare på fylkesveinettet, redusere forfallet og øke bevilgningene til veivedlikehold.
- ha mer samarbeid mellom det offentlige og private for raskere å løse samferdselsprosjekter, både gjennom raskere planprosesser og smartere gjennomføringsprosesser.
- følge opp Areal- og transportarbeidet, slik at ringvirkningene blir tydelige i hele regionen.
- forsere utbyggingstakten for prosjekt «gul midtstripe» på RV 9 opp Setesdal til Hovden innen 2023, og arbeide for videreføring frem til Haukeli.
- arbeide for oppstart av planlegging for RV 41 (Telemarksvegen) mellom Kjevik og Seljord og RV 42 mellom Arendal og Helleland med mål om finansiering innenfor NTP.
- arbeide for at prosjektene Gartnerløkka og Ytre Ringveg i Kristiansand bygges ut så raskt som mulig
- ta i bruk nye løsninger for å få realisert prosjekter raskere og billigere.
- stille krav til utslippsfrie drosjer ved tildeling av nye løyver hvor det er hensiktsmessig.
- sikre tilstrekkelig antall hurtigløstasjoner slik at EL-bil er et fullgodt alternativ i hele fylket.
- legge større vekt på barn og unges hensyn ved planlegging av transportsystemet.

- arbeide for et universelt utformet transportsystem som bidrar til velferd, mobilitet og deltagelse for alle samfunnsgrupper.
- arbeide for å oppgradere ferjesambandet til Hidra til å bli et elektrisk selvkjørende ferjetilbud.

JERNBANE

Tog er et miljøvennlig transportmiddel og et viktig middel i å få ned økningen i biltrafikken. En viktig stimulans er å redusere reisetid og øke tilgjengelighet.

Agder Høyre vil

- arbeide for å få til en sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen, som reduserer reisetiden fra Oslo til Kristiansand med 1 time.
- arbeide for å etablere en ny stasjon (Gjerstad Stasjon) på Brokelandsheia.
- arbeide for at det bygges nødvendige krysnings- og påkoblingsspor for å stimulere industrien til å flytte gods fra vei til bane.
- arbeide for å bedre størrelsen og kvaliteten på perrongene på flere stasjoner på Sørlandsbanen.
- videreføre aktivitetene i Jernbaneforum Sør

LUFTFART

Et godt flytilbud er viktig for næringslivet på Agder. Et godt rutetilbud både til inn- og utland kan være avgjørende for at Agder skal sikre seg kompetent arbeidskraft både i offentlig og privat sektor. Gode flytilbud er også av vesentlig betydning for turisme, både inn og ut av landsdelen.

Agder Høyre vil:

- være en pådriver for å utvikle Sørlandets lufthavn Kjevik som landsdelens flyplass.
- jobbe videre for å få på plass ny vei og bedre adkomst til Kjevik.
- påvirke Avinor for å sikre bedre fasiliteter knyttet til parkering på Kjevik.
- fortsatt jobbe for et bedre rutetilbud til og fra Kjevik.
- være en medspiller for privat utvikling av flyplass på Gullknapp og sørge for arealbruk som støtter opp under framtidige muligheter og behov.

SJØTRANSPORT

Havnene er viktige knutepunkter for transport av gods. Effektive havner er en nødvendig forutsetning for at mer gods skal transporteres sjøveien. Derfor må havn, vei og banesystemer ses i sammenheng når havner bygges ut.

Vi vil arbeide for at en større del av transport av gods skjer på bane og båt. Skal vi oppfylle klimamålsettingene må vi ha en raskere omstilling av transportsektoren i miljøvennlig retning.

Agder Høyre vil jobbe for en god arbeidsdeling og økt samarbeid mellom havnene på Sørlandet, hvor havnene utvikles på en koordinert måte.

Agder Høyre vil derfor arbeide for å:

- bringe veiforbindelsene til havnene opp på et nivå som bidrar til effektiv og sikker drift.
- sikre Kristiansand Havn som regional hovedhavn.
- sikre veiforbindelsen til E18/E39 for Kristiansand Havn ved å gjennomføre prosjektet i Gartnerløkka
- sikre Arendal Havn en god veiforbindelse mellom Eydehavn og E18.

- videreutvikle Kristiansand Havns jernbaneforbindelse til fergene og opprettholde jernbaneforbindelsen til Lagmannsholmen så lenge containerhavna forblir der.
- redusere partikkelforurensning og utslipp av klimagasser fra skip som ligger til kai ved å legge til rette for maksimal bruk av landstrøm.
- arbeide for strengere internasjonale reguleringer av utslipp fra skipsfarten, spesielt i kystnære farvann.

KOLLEKTIVTRAFIKK

Høyre arbeider for et godt og helhetlig kollektivtilbud i alle deler av regionen. Regionens behov og muligheter er ulike og tilbudet må tilpasses dette.

I byene er et fleksibelt, klimavennlig kollektivtilbud, kombinert med gode gang- og sykkelveier, nødvendig for å håndtere en fremtidig befolkningsvekst.

Det må satses videre på park & ride løsninger for å sikre gode overgangsordninger fra bil til buss og tog. I områder med lav befolkningstetthet er gode overganger til buss og tog et viktig tilskudd til bilen, men bil er også nødvendig i områder med få kollektivavganger. Spesielt av hensyn til distriktene, må en løsning for fleksibel og kundevennlig bestillingstransport testes ut og settes i drift.

En samordning av offentlige betalte transportordninger inklusive syketransport, skoletransport, bestillingskjøring og tradisjonell drosjekjøring må også på plass.

Agder Høyre vil derfor arbeide for å:

- legge til rette for økt fremkommelighet for busstrafikk ved bygging av sammenhengende kollektivfelt i områder med stor trafikk.
- sikre en målrettet kollektivsatsing tilpasset lokale forhold i spredtbygde strøk.
- få til en så god og positiv byvekstavtale som mulig for Kristiansandsregionen og gjennom dette bidra til nullvekst i biltrafikken, bedre luftkvalitet og mindre kø.
- få til en byvekstavtale for Arendalsregionen.
- videreføre ordningen med rimelige busskort for ungdom.
- jobbe for at flybuss skal være et reelt alternativ for reisende i Agder.
- etablere flere og større anlegg for park and ride (innfartsparkering) i regionen.
- jobbe for at ulike kollektive transportformer fungerer bedre sammen både i form av ventetid og billettløsninger. Dette gjelder både buss, tog og ferger.
- Bidra til å få CO2 nøytrale ferger i Arendal
- være i front på delingsøkonomi og bildelingstjenester

SYKKEL OG GANGE

Høyre vil jobbe aktivt for mer bruk av sykkel og gange for å løse innbyggernes transportbehov. Økt utbredelse av el-sykler og mer fokus på trygge, effektive og miljøvennlige veier for syklende og gående gir både bedre folkehelse, mindre miljøutslipp og mindre utslipp av klimagasser.

Agder Høyre vil derfor arbeide for å:

- stimulere til økt utbygging av sammenhengende traseer for sykkel og gange i byer og tettsteder.
- prioritere gang- og sykkelveier for å trygge skoleveier for barn og andre myke trafikanter.
- bygge enklere, kombinerte gang- og sykkelveier i områder med lite trafikk.
- etablere sykkelparkeringer med lademulighet ved fylkeskommunale bygg.

TRAFIKKSIKKERHET

Arbeidet med økt trafikksikkerhet har gitt gode resultater de seneste årene, men vi må likevel fortsette innsatsen for å redusere antall drepte og skadde i trafikken.

Agder Høyre vil derfor:

- arbeide for å bedre kvaliteten på fylkesveiene, med fokus på ulykkesbelastede og rasutsatte strekninger
- styrke arbeidet med trafikksikring, spesielt på ulykkesbelastede strekninger.
- arbeide for at det årlig settes av øremerkede midler til trafikksikring.
- være pådriver for sikre skoleveier i hele fylket.
- bedre trafikksikkerheten for myke trafikanter, blant annet gjennom holdningsskapende arbeid.
- intensivere arbeidet med å stoppe dårlig skodde trailere på norske vinterveier

TELEKOM

En god digital infrastruktur er avgjørende for å sikre bosetting og arbeidsplasser i hele fylket og er en sentral del av bolig- og næringspolitikken.

Agder Høyre vil:

- at alle skal få tilgang til gode data- og mobilsignaler, uavhengig av bosted.
- videreføre det regionale samarbeidet og være en økonomisk medspiller for å sikre oppdatert digital infrastruktur der det kommersielle markedet ikke finner utbygging lønnsomt
- gjøre digital infrastruktur til et viktig tema i det offentlige planarbeid, på lik linje med annen infrastruktur.

BEREDSKAP

Trygghet er viktig for den grunnleggende friheten til folk flest. Selv om vårt samfunn er stabilt, må vi være forberedt på store og ekstraordinære hendelser og ha gode planer for hvordan vi skal håndtere krig eller kriser.

Agder Høyre vil:

- bidra til at tilgangen til vann, strøm, telekommunikasjon og annen vital infrastruktur sikres i krisesituasjoner.
- arbeide for at vår landsdel blir omfattet av tilstrekkelige sikkerhets- og forsvarstiltak i Norges og NATOs planer for krisesituasjoner.
- opprettholde et robust heimevern og sivilforsvar
- sammen med kommunene arbeide for at det forseres etablering av forsvarlig bredde i kraftlinjegangene i Agder, og at linjer uten redundans prioriteres.

Innovasjon, gründerskap og næring

Høyre vil jobbe for et levedyktig og innovativt næringsliv på Sørlandet.

Høyre er opptatt av å lage gode rammer for vekst og utvikling for alle deler av næringslivet og som tar hele regionen i bruk. Høyres politikk skal legge til rette for gode vekstvilkår i nær dialog med næringslivet. Bærekraftig sysselsetting og bosetting må være basert på lønnsomme arbeidsplasser og hensyn til miljøet. Høyre skal også bidra til at fylkeskommunen blir en aktiv tilrettelegger i den videre utbygging av næringslivet på Sørlandet.

Å skape og videreutvikle næringsliv er avhengig av stabile rammevilkår, et konkurransedyktig skatte og avgiftsnivå, gode ferdselsårer, tilgang til Internett, tilgang til kapital og ikke minst tilgang til markeder, spesielt i Europa

Høyre ønsker fortsatt å være næringslivets førstevalg. Høyre har over flere år satset spesielt på styrking av utdanningstilbudet og en bedre veistandard for regionen. Dette er grunnleggende for en positiv næringsutvikling og økt sysselsetting på lengre sikt. Samtidig er vi avhengige av at noen satser og ønsker å etablere nye arbeidsplasser. Erfaringsmessig vet vi at to tredeler av de nye jobbene vil komme i helt unge bedrifter. Agder Høyre vil derfor satse spesielt på de unge vekstbedriftene i regionen.

Agder Høyre vil gjøre landsdelen til Norges beste gründerregion.

Nye næringer utvikles i skjæringsfeltet mellom næringsliv og forsknings- og utviklingsmiljøer. Det er viktig å stimulere til kontakt mellom næringsliv og forsknings- og utviklingssektoren. Tilgang på kompetent arbeidskraft er viktig for vekst i næringslivet. Den regionale nærings- og kompetansepolitikken må derfor sees i sammenheng.

Agder Høyre vil bidra til en offensiv klimapolitikk. Miljøproblemene er globale, men de gode løsningene finner vi ofte lokalt og regionalt. I årene som kommer må vi sammen bygge grønn konkurransekraft for Agders næringsliv. Høyre vil føre en politikk som vrir etterspørselen fra fossil til klima- og miljøvennlig energi. Det må lønne seg å velge klima- og miljøvennlig, det er da vi vil få de beste resultatene.

Agder har overskudd av elektrisk energi og lang industriell tradisjon i kraftkrevende næringer. Kombinasjonen av naturressurser og innovasjon gir Agder et særlig godt utgangspunkt for å ta en ledende posisjon i utviklingen av en grønn økonomi som utnytter ressursene bedre og som styrker eksisterende bedrifter og skaper nye. Agder Høyre vil støtte initiativer for grønn vekst og sirkulær økonomi.

INNOVASJON OG GRÜNDERSKAP

Agder Høyre vil:

- forsterke gründerkulturen i regionen ved å etablere et nasjonalt ledende utdanningstilbud for gründerne. En sammenhengende strategi som omfatter videregående skole, UiA og etter- og videreutdanningstilbud.
- Høyre vil bidra til at nettverkene (økosystemer) for gründerne på Sørlandet videreutvikles og styrkes i et tett samarbeid med bedrifter og næringsklynger, investorer, utdanningsinstitusjoner og virkemiddelapparat.
- støtte initiativer for sosialt entreprenørskap på Sørlandet
- støtte opp om innovasjonssentre og kontorfellesskap for gründerbedrifter
- bedre samspillet mellom videregående utdanning og næringslivet gjennom å oppmuntre til innovasjonsarbeid og utvikling av lokale utviklingsplaner
- bruke fylkeskommunale og kommunale innkjøp til å skape markeder for nystartede bedrifter
- verne om EØS avtalen

NÆRING OG AREALPLANLEGGING

Agder Høyre skal føre en ansvarlig arealpolitikk med respekt for den private eiendomsrett og den lokale selvråderett. Fylkeskommunen skal ikke aktivt overprøve den enkelte kommunes avgjørelser i areal- og byggesaker. Felles regionale hensyn skal først og fremst ivaretas gjennom samarbeid og dialog.

Agder Høyre vil:

- arbeide for å være ledende i posisjonen om utvikling av grønn og sirkulær økonomi.
- arbeide for konkurransedyktige rammevilkår for næringlivet på Agder og støtte opp under de etablerte næringsmiljøene, herunder næringsklyngene i regionen.

- støtte de fremvoksende akvakulturmiljøene i Lister og Flødevigen
- at fylkeskommune og virkemiddelapparat støtter kompetanseoverføring og innovasjon innad og på tvers av regionens sterke næringsklynger og de fremvoksende næringer som kunstig intelligens (AI) og E-helse
- at regionen utnytter investeringsboomen i veisektoren de kommende årene til å støtte klyngeinitiativer og FoU- samarbeid i disse næringene med spesielt fokus på IKT og grønn teknologi
- støtte utviklingen av kulturbasert reiseliv på Agder
- bidra til at landbruksnæringen utvikles gjennom kombinasjonen av tradisjonelle og nye former for landbruk.
- være pådriver for hurtig behandling av plan- og reguleringssaker og samarbeide med kommunene for å redusere behovet for å bruke innsigelsesretten for fylkeskommunen.
- bidra til at fylkeskommunen behandler kommunale arealplaner på en positiv måte / positiv arealplanforvaltning på fylkeskommunalt nivå.
- bidra til at det gis planleggingsmidler til kommunene som berøres av veiutbyggingene slik at de sikrer best mulig integrasjon av bo og arbeidsmarkedet og god planlegging av nye næringsarealer i forbindelse med det nye veinettet.
- samordne praktisering av kjøpesenterloven i Aust- og Vest-Agder.
- arbeide for helhetlige planer som tar hensyn til både natur- og landskapsvern, friluftsliv, næringsutvikling og verdiskapning.
- jobbe for flere lærlingeplasser og andre utdanningsløp, både i privat og offentlig sektor gjennom offentlig innkjøp og ved å gå foran som et godt forbilde i fylkeskommunen.
- redusere bruken av innsigelser til et minimum
- verne om dyrket mark.
- Legge til rette for et fornuftig vern av våre uthavner, verneverdig bebyggelse og historiske byområder.
- Se på hvordan offentlige helsetjenester kan bidra til innovasjon og utvikling av nye løsninger for å utnytte ressursene bedre, øke verdiskapningen og oppnå bedre måloppnåelse.

LANDBRUK

Landbruket på Agder er todelt med sterke og svake sider. Jordbruket har en utfordring med små teiger og til dels tungdrevne arealer, som gir liten lønnsomhet og små muligheter for å leve av eget bruk. Det har i de senere år vært en dreining fra melk til kjøttproduksjon og enkelte bønder har med hell satset på niskeproduksjon og turisme.

Skogbruket er rik på ressurser, og med Agders nære tilgang til markedene på kontinentet gir det et fortrinn. Utfordringen er varierende priser på eksportmarkedet. Næringens muligheter ligger først og fremst i det grønne skiftet, der skogens ressurser vil få en sentral plass.

Det vil også være av avgjørende betydning at det satses på målrettet forskning og kompetanseheving, samarbeid, rekruttering og bærekraftig forvaltning for å gi økt verdiskapning i næringene i vår region.

Agder Høyre vil:

- i størst mulig grad benytte lokalt virke og lokalt produserte varer innen offentlige byggeprosjekter
- aktivt bruke VINN-planen for å stimulere gründere til nyskapning og produktutvikling.
- prioritere lokalmat ved offentlige innkjøp. Motivere kommunene og andre til å gjøre det samme
- skape møteplasser, for å synliggjøre og formidle resultater fra lokale kompetansemiljøer (klynger).
- bruke arealer og kompetanse på naturbruksskolene til utprøving og forskning.
- ha en tett dialog med landbrukets organisasjoner på Agder (landbruksforum)
- gi innspill til jordbruksforhandlingene med fokus på Agder.

- støtte opp om landbruksfaglig utdanning, rekruttering, forskning og innovasjon innen landbruket i regionen
- støtte opp om innsatsen innen landbruket for at de skal være et viktig element i det grønne skiftet, redusere klimagassutslippene i landbruket og øke en bærekraftig produksjon av jordbruksprodukter.
- gi jordvern betydelig mer vekt i all arealplanlegging og stille krav til etablering av ny jord og/eller sikre at matjord gjenbrukes.

FISKERI OG HAVBRUK

Havbruk og fiskeri er en næring med god utvikling i vår landsdel. Potensialet i havet er stort om vi legger bedre til rette for næringen. Havet har begrensninger i form av naturlig tilvekst. Oppdrett og dyrking i havet øker uttals muligheter uten å avmagre de naturlige ressursene.

Agder Høyre vil:

- sikre en bærekraftig forvaltning, utvikling og vekst i fiske -, oppdrettsnæringen og havbruk langs kysten.
- støtte utviklingen av en sterk norsk havklynge gjennom å stimulere til økt samhandling og teknologioverføring mellom de havbaserte næringene.
- Være en pådriver for arealplanlegging til havbruksnæringen. Havet gir store vekstmuligheter, og dette må vi utnytte og ta vare på.

Klima og miljø

Agder Høyre vil bidra til en offensiv klimapolitikk. Miljøproblemene er globale, men de gode løsningene finner vi ofte lokalt og regionalt. I årene som kommer må vi sammen bygge grønn konkurransekraft for Agders næringsliv. Høyre vil føre en politikk som vrir etterspørselen fra fossil til klima- og miljøvennlig energi. Det må lønne seg å velge klima- og miljøvennlig, det er da vi vil få de beste resultatene.

Agder har overskudd av elektrisk energi og lang industriell tradisjon i kraftkrevende næringer. Kombinasjonen av naturressurser og innovasjon gir Agder et særlig godt utgangspunkt for å ta en ledende posisjon i utviklingen av en grønn økonomi som utnytter ressursene bedre og som styrker eksisterende bedrifter og skaper nye. Agder Høyre vil støtte initiativer for grønn vekst og sirkulær økonomi.

BLÅ OPTIMISME FOR ET GRØNNERE AGDER

Agder Høyre vil bidra til en offensiv klimapolitikk. Miljøproblemene er globale, men de gode løsningene finner vi ofte lokalt og regionalt. I årene som kommer må vi sammen bygge grønn konkurransekraft for Agders næringsliv. Høyre vil føre en politikk som vrir etterspørselen fra fossil til klima- og miljøvennlig energi. Det må lønne seg å velge grønt.

Klima- og miljøpolitikken handler om å finne alternative løsninger til det som forurensar - ikke om å gjøre livet vanskeligere for alle. Vårt lavutslippssamfunn er både moderne og grønt. Det handler om å sikre økt velstand, økonomisk vekst og flere jobber.

En miljøvennlig by- og tettstedsutvikling krever godt samarbeid mellom det offentlige, næringsliv og grunneiere. Fylkeskommunen er store innkjøpere og skal stille strenge miljøkrav i sine anbud.

Agder Høyre vil:

- At fylkeskommunene skal måle og vise aktivitetsdata knyttet til klimagassutslipp og på sikt innføre klimabudsjetter og klimaregnskap.
- Prioritere tiltak med størst mulig reduksjon i klimagassutslipp per brukte krone.

KLIMA

Sørlandet har overskudd av elektrisk energi og lang industriell tradisjon i kraftkrevende næringer. Kombinasjonen av naturressurser og innovasjon gir Agder et særlig godt utgangspunkt for å ta en ledende posisjon i utviklingen av en grønn økonomi som utnytter ressursene bedre og som styrker eksisterende bedrifter og skaper nye. Agder Høyre vil støtte initiativer for grønn vekst og sirkulær økonomi.

Agder Høyre vil:

- Stille strengere krav til klimavennlige løsninger og minimering av miljøbelastning ved offentlige anskaffelser.
- Stille krav om null- og lavutslippsanleggsplasser ved alle offentlige utbygginger.
- Arbeide for mer bruk av tre i offentlige nybygg.
- Bidra til å realisere visjonen om «Electric Region Agder».
- Bygge ut hurtigladeinfrastruktur for el-kjøretøy.
- Stille krav om nullutslippsløsninger på alle offentlige fergeanbud.
- Være positive til utvikling av vindkraft.
- Jobbe for at Agder skal bidra til å sikre overføringskapasiteten for kraft i Norge og mellom Norge og Europa.
- Sikre at byvekstavgiftene skal bidra til å nå målet om nullvekst i persontrafikken i byene.
- Sikre at byvekstavgiftene bidrar til miljøriktig, effektiv og overkommelig transport i byene

MILJØVERN

Formålet med natur- og miljøvern er å bevare det biologiske mangfoldet. Det er viktig å opprettholde grunnlaget for landbruk, fiske, annen næringsvirksomhet og bosetting. Bevaring av det biologiske mangfoldet sikrer naturområder og naturforekomster til forskning, undervisning og friluftsliv.

I Høyre vektlegger vi føre var-prinsippet. Det tilsier derfor at vi bør verne om artsmangfoldet.

Agder Høyre mener det er viktig å sikre biodiversitet, unik og urørt natur for fremtidens generasjoner. Vi vil sørge for tilstrekkelig vern av naturområder, for bevaring av biologisk mangfold, og kulturlandskap. Dette må skje sammen med lokale aktører.

Agder Høyre vil:

- Sikre at naturområder forvaltes på en bærekraftig måte som ivaretar hensynet til friluftsliv, lokalbefolkning, turisme og næringsinteresser. I verneområder skal alltid miljøinteressene veie tyngst.
- Støtte kommunene i deres arbeid med vern av kulturlandskap.
- Støtte opp om utviklingen av Raet nasjonalpark.
- Stille krav til redusert matsvinn i fylkeskommunale tjenester som videregående skoler, i tråd med målet om redusert matsvinn med 50 prosent innen 2030.
- Støtte miljøriktig opphugging og materialgjenvinning av plastbåter.
- Iverksette tiltak som stimulerer til opprydding av plast i havet.
- Støtte opprydding av havbunnen for å fjerne spøkelsesteiner og annet fiskeredskap som blir liggende og fiske i årevis.